

Na osnovu člana 9. Zakona o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 9/96, 27/98, 20/00, 45/00, 58/02, 13/03, 19/03, 47/06, 59/06 i 48/08) i člana 18. Statuta Agencije za bankarstvo Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj: 42/04), Upravni odbor Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj dana 05.12.2011. godine, utvrdio je Prečišćeni tekst Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, kako slijedi

ODLUKA
O MINIMALNIM STANDARDIMA ZA
UPRAVLJANJE KREDITNIM RIZIKOM I KLASIFIKACIJU AKTIVE BANAKA
(Prečišćeni tekst)

Član 1.

- (1) Ovom odlukom se bliže propisuju minimalni standardi i kriteriji koje je banka dužna da osigura i provodi u ocjeni, preuzimanju, praćenju, kontroli i upravljanju kreditnim rizikom i klasifikaciji svoje aktive.
- (2) Nadzorni odbor i odbor za reviziju banke su dužni, u skladu sa nadležnostima i odgovornostima iz Zakona o bankama (u daljem tekstu: Zakon), statuta banke i odgovarajućih propisa Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: FBA), da osiguraju praćenje, obavljanje pregleda i klasifikaciju stavki aktive bilansa i određenih stavki vanbilansa (u daljem tekstu: aktiva) banke odnosno izlaganja banke riziku naplate odnosno riziku mogućih gubitaka po datim kreditima, drugim plasmanima, izvršenim ulaganjima i potencijalnim vanbilansnim obavezama (u daljem tekstu: kreditni rizik) i izvještavanje FBA od strane banke u skladu s ovom odlukom.
- (3) Nadležni organi banke dužni su da, u vezi s primjenom Međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS) i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja (MSFI), kao i propisa iz oblasti računovodstva i revizije u Federaciji Bosne i Hercegovine, donesu i primjenjuju adekvatne interne metodologije za mjerenje umanjenja vrijednosti kredita i ostale finansijske imovine. Minimalni zahtjevi u pogledu interne metodologije banaka utvrđeni su Uputstvom o izmijenjenom načinu formiranja, evidentiranja i izvještajnog iskazivanja rezervi za kreditne gubitke (u daljem tekstu: Uputstvo), koje donosi direktor FBA.

Član 2.

- (1) Stavke aktive banke koje se klasifikuju u smislu ove Odluke čine:
 1. u bilansu banke: krediti, depoziti kod banaka, kamate i naknade, vrijednosni papiri koji se drže do dospjeća, vrijednosni papiri koji su raspoloživi za prodaju, učešće banke u kapitalu drugih pravnih lica, stečena finansijska i materijalna aktiva u procesu naplate potraživanja i druga bilansna aktiva, osim bilansne aktive iz stava 2. ovog člana i
 2. u vanbilansu banke: izdane garancije, avali, akcepti mjenica i drugi oblici jamstva, nepokriveni akreditivi, neopozivi odobreni a neiskorišteni krediti i sve druge stavke koje predstavljaju potencijalne obaveze banke.
- (2) Stavke bilansne aktive banke koje se ne klasifikuju čine:
 1. gotovina u blagajni i trezoru, novčana sredstva na računu rezervi kod Centralne banke BiH, zlato i drugi plemeniti metali;

2. sredstva po viđenju i oročena sredstva do mjesec dana na računima banaka koje su prema posljednjem rangiranju koje su izvršili Standard&Poor's ili Fitch-IBCA, rangirani s najmanje BBB- ili koje je izvršio Moody's s najmanje Baa3;
3. materijalna i nematerijalna imovina;
4. stečena finansijska i materijalna aktiva u procesu naplate potraživanja u toku godinu dana od dana stjecanja;
5. vlastite (trezorske) dionice;
6. potraživanja za više uplaćene porezne obaveze;
7. vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju
8. potraživanja od Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS, vrijednosni papiri emitovani od strane Vlade BiH, Vlade Federacije BiH i Vlade Republike Srpske i potraživanja osigurana njihovim bezuslovnim garancijama plativim na prvi poziv.

Član 3.

Nadzorni odbor banke je odgovoran za potpunost, kontinuiranost i uspješnost funkcije upravljanja kreditnim rizikom banke. Da bi ispunio svoju odgovornost nadzorni odbor je dužan, kao minimum, da:

1. od članova uprave banke sa najvišim ovlaštenjima i odgovornostima vezanim za pitanja kreditnog rizika i klasifikaciju aktive, u skladu sa statutom banke, zahtijeva pripremu prijedloga za donošenje, održavanje i razvoj sveobuhvatnog programa banke za upravljanje kreditnim rizikom (u daljem tekstu: program) sa odgovarajućim politikama za upravljanje kreditnim rizikom (u daljem tekstu: politike) banke;
2. usvaja odnosno donosi program i razmatra ga najmanje jedanput polugodišnje, odnosno pravovremeno vrši njegovo prilagođavanje ekonomskim i tržišnim uslovima (promjenama u okruženju);
3. osigura potpuno postupanje banke po programu i upravlja održavanjem razumne strukture i kvaliteta aktive odnosno kreditnog portfelja banke sa stajališta prihvatljivog nivoa kreditnog rizika za banku i osigurava provođenje adekvatne kontrole i revizije u toj oblasti;
4. osigura da periodično odnosno redovno dobiva kvalitetne i vjerodostojne izvještaje od uprave banke, sistema interne kontrole odnosno interne i eksterne revizije banke, a radi praćenja i provjere da li uprava banke provodi zakon, druge propise i politike banke iz oblasti kreditnog rizika i klasifikacije aktive;
5. osigura izbor i imenovanje kvalifikovanih članova uprave banke i viših kreditnih službenika banke te osigura njihovu uspješnu daljnju obuku;
6. osigura uslove za organizaciju i funkcionisanje posebne specijalizovane službe u banci za restrukturiranje kredita kao i za reorganizaciju ili likvidaciju loših korisnika (dužnika) sa ciljem da se kreditni gubici banke svedu na najmanju moguću mjeru;
7. osigura uspostavu, održavanje i razvoj efikasnog sistema interne kontrole banke i usvoji adekvatan program interne revizije i eksterne revizije banke i osigura uslove za njegovo provođenje. Nadzorni odbor je također dužan da uspostavi funkciju nezavisne interne revizije u banci, sa odgovarajućim sposobnostima i potrebnim izvršilaca, koja će po utvrđenoj proceduri i nezavisno, u odgovarajućim intervalima obavljati pregled rizičnih aktivnosti banke;
8. osigura redovnu informaciju i sagledavanje kredita datih licima iz Odluke o minimalnim standardima za poslovanje banaka s licima povezanim sa bankom ("Službene novine Federacije BiH", broj: 3/03) ili od njih garantovane;
9. propiše sadržaj i rokove (vremensku dinamiku) vanrednih i redovnih periodičnih izvještaja o upravljanju kreditnim rizikom koje je uprava banke dužna podnositi nadzornom odboru.

Član 4.

Uprava banke je odgovorna, kao minimum, da:

1. kreira, razvija i nadzornom odboru pravovremeno podnosi prijedloge za donošenje programa i politika banke, te osigura procedure za njihovo provođenje;
2. provodi program i politike banke, uspostavlja linije komunikacija koje osiguravaju pravovremeno informisanje nižih nivoa rukovodstva i izvršilaca banke o politikama i procedurama za upravljanje kreditnim rizikom, nadzire, kontrolira i osigurava njihovu primjenu;
3. osigura razvoj i uspostavljanje odgovarajućih sistema izvještavanja vezanih za aktivnu banke i kreditni rizik, koji omogućava efikasne analize, oprezno i uspješno upravljanje te kontrolu postojećih i potencijalnih izlaganja banke kreditnom riziku;
4. prati i kontrolira strukturu i kvalitet aktive i osigura da se ista stručno, oprezno i strogo procjenjuje, da se za nenaplativ stavke (djelimično ili u cjelini) formiraju adekvatne rezerve odnosno da se iste otpisuju;
5. omogući da sistem interne kontrole i interna revizija banke provode svoje nadležnosti i izvršavaju svoje odgovornosti;
6. kalendarski kvartalno ili u kraćim vremenskim intervalima detaljno izvještava nadzorni odbor i FBA o značajnim kreditnim aktivnostima, strukturi i kvalitetu aktive odnosno kreditnog portfelja, kao i o uspješnosti u provođenju programa banke.

Član 5.

- (1) Adekvatno i uspješno upravljanje kreditnim rizikom generalno predstavljaju aktivnosti planiranja i održavanja prihvatljivog odnosa između preuzetog rizika i realnog stepena naplativosti te aktivnosti kontrole i smanjenja na najmanju moguću mjeru svih oblika rizika vezanih za kvalitet, koncentraciju, osiguranje naplate odnosno instrumente za osiguranje naplate (u daljem tekstu: kolateral), dospelost, valutu, itd.
- (2) Banka je dužna da osigura adekvatan program sa minimumom formalizovanih standarda u pisanoj formi, koji, uzimajući u obzir činjenicu da se pojedini elementi tih standarda mogu razlikovati od drugih banaka zavisno od prirode i složenosti konkretnih rizičnih funkcija i uspostavljenog portfelja, kao minimum, mora da sadrži:

1. definirane politike za identifikaciju kreditnog rizika i upravljanje tim rizikom;
2. utvrđene procedure za ocjenu zahtjeva za kredit, zahtjeva odnosno prijedloga za drugi plasman odnosno za vršenje ulaganja i zahtjeva vezanog za izlaganje banke potencijalnoj vanbilansnoj obavezi (u daljem tekstu: kreditni zahtjev); i
3. utvrđene procedure za odobravanje kredita, drugog plasmana, vršenje ulaganja i preuzimanje potencijalne vanbilansne obaveze (u daljem tekstu: kredit), potrebnu dokumentaciju, praćenje odnosno naknadnu kontrolu te izvještavanje i naplatu.

Član 6.

- (1) Program mora biti zasnovan na definiranom odnosno utvrđenom shvaćanju (filozofiji) kreditnog rizika i uspostavi kontrolnih parametara, identifikaciji postojećeg i potencijalnog rizika vezanog za aktivnu banke te na razvoju i uspostavi jasnih i preciznih politika u pisanoj formi.
- (2) Zavisno od stepena složenosti i obima njenih aktivnosti banka je dužna da posjeduje razvijene politike, u pisanoj formi, kao osnovu za odobravanje kredita, drugih plasmana, vršenje ulaganja i preuzimanje vanbilansnih potencijalnih obaveza (u daljem tekstu: kreditne politike) koje, kao minimum, uključuju:

1. pristup odnosno filozofiju kreditnog rizika koja definira (upravlja) obimom rizika koji je banka spremna preuzeti;
2. opće oblasti kredita u koje je banka spremna da se angažuje ili da se ne angažuje;
3. jasno utvrđene nivoe ovlaštenja za odobravanje kredita kao i organa banke nadležne za donošenje odluka o formiranju rezervi i vršenje otpisa; i
4. adekvatne (razumne) i oprezne limite za koncentraciju ukupnog kreditnog portfelja banke, najmanje u skladu sa zakonom i limitima propisanim od strane FBA, a najmanje za: pojedinog komitenta, grupu povezanih komitenata, odnosno lica, pojedinu granu industrije, pojedini geografski region, pojedinu stranu zemlju ili klasu zemalja, pojedinu vrstu vrijednosnih papira, ročnost i oblik instrumenata, itd.

Član 7.

- (1) Da bi rizik kreditnih promašaja svela na najmanju moguću mjeru banka je dužna da provodi sveobuhvatnu i kvalitetnu ocjenu kreditnih zahtjeva, te prije odobrenja sredstava tražiocu kredita, da donosi kvalitetne i pouzdane ocjene i zaključke o svakom pojedinom zahtjevu odnosno prijedlogu. Ocjene i zaključci moraju da obuhvate najmanje stručnu obradu kvaliteta tražioca kredita, vrste kredita i nivoa kreditnog rizika koji sa sobom takav kredit nosi. Istovremeno, banka je dužna da osigura da su svi odobreni krediti potpuno i ispravno dokumentovani, najmanje u skladu s Odlukom o minimalnim standardima za dokumentovanje kreditnih aktivnosti banaka i ovom odlukom.
- (2) Procedure za procjenu i dokumentovanje svakog kreditnog zahtjeva moraju biti popraćene jasno definiranim procedurama za redovno praćenje toka, kontrolu i naplatu odobrenog kredita.
- (3) U ispunjavanju svojih odgovornosti uprava banke je dužna da predlaže, razvija i primjenjuje zdrave kriterije banke za procjenu kredita, uključivo i informacije o realnim potrebama tražioca kredita, potreban minimum finansijskih analiza, pokazatelja i standarda.

Član 8.

U analizi kreditnog zahtjeva odnosno pripremi prijedloga, uprava banke je dužna da osigura da banka, kao minimum, svoju pažnju usmjeri na:

1. cilj odnosno namjenu kredita i izvore tražioca kredita za otplatu kredita, pri čemu bitne faktore čine ocjena odnosno procjena likvidnosti i solventnosti tražioca u ranijem, tekućem i narednom periodu, a posebno u vrijeme dospijevanja traženog kredita, te procjena kreiranja novčanih tokova odnosno prihoda i rashoda tražioca u istom periodu kao i perspektive njegovih otplatnih sposobnosti;
2. karakter, poštenje i reputaciju tražioca kredita odnosno korektnost njegovih namjera i ponašanja u poslovnim aktivnostima i prema banci, pri čemu bitne faktore čine dostupne informacije o urednosti u ispunjavanju ranijih kreditnih i drugih obaveza prema banci ili drugim subjektima, eventualnim kašnjenjima ili finansijskim prekršajima, ispunjavanju drugih ugovornih obaveza, itd.;
3. kapital tražioca kredita pri čemu bitne faktore čine njegov nivo u ukupnim izvorima, kvalitet odnosno realna vrijednost i struktura aktive, nivo i ročnost obaveza tražioca, itd.
4. adekvatnost kolateralu, pri čemu bitan faktor čini realnost i ocjena stabilnosti njegove finansijske vrijednosti, mogućnost osiguranja potpune pravne sigurnosti uzimanja i mogućnost potpune kontrole banke nad uzetim kolateralom;
5. stanje, trend i perspektive industrijske grane i relativnu poziciju tražioca kredita u toj grani i na tržištu, te njegove izgleda za opstanak; i

6. procjenu poslovnih i upravljačkih sposobnosti tražioca kredita odnosno njegovih upravnih organa i rukovodstva.

Član 9.

- (1) Banka je dužna da organizira svoje komercijalne kreditne aktivnosti (odobranje kredita pravnim licima) tako da osigura: adekvatne nivoe specijalizacije poslova, strogu nezavisnost analize rizika od drugih segmenata, te stalni program obuke za unapređenje stručnosti njenih kreditnih službenika.
- (2) Uprava banke je dužna da osigura da su uslovi svakog kredita adekvatno i tačno dokumentovani, te da banka za svaki kredit vodi i održava uredan i kompletan kreditni dosje, koji hronološki prati odobranje i kvalitet toka kredita sve do njegove konačne naplate, odnosno likvidacije (reguliranja) na drugi način.
- (3) Kreditni dosje, kao minimum, mora da sadrži dokumente koji:
 1. identifikuju korisnika, dužnika ili drugog subjekta (u daljem tekstu: korisnik) i ako postoje sa njim povezana lica, te njegovog garanta;
 2. pružaju dokaz o pravnoj sposobnosti korisnika da uzima kredite odnosno uzajmljuje finansijska sredstva;
 3. pružaju dokaz o njegovom finansijskom stanju i sposobnosti za vraćanje kredita, o dinamici i izvorima otplate kredita;
 4. opisuju uslove kreditne obaveze, svrhu datog kredita i upotrebu utrošenih sredstava;
 5. opisuju i daju procjenu vrijednosti kolaterala, prate kretanje njegove tržišne vrijednosti, njegovo stanje i lokaciju (mjesto pohrane);
 6. opisuju tok kretanja kvaliteta kredita;
 7. identifikuju kreditna ovlaštenja, odobrenja, dokaze i preglede;
 8. proizlaze iz odredaba stava 4. ovog člana i Odluke o minimalnim standardima za dokumentovanje kreditnih aktivnosti banaka.
- (4) Banka je dužna da propiše i provodi odgovarajuće interne procedure za proces naplate glavnice kredita, kamata i naknada (u daljem tekstu: procedure naplate), koje osiguravaju da naplata bude pravovremena i saglasna ugovorenim uslovima i da se o tome vode odgovarajuće evidencije. Procedure naplate moraju osigurati načine za brzo ispitivanje zakašnjenja otplate od strane dužnika, praćenje dužine vremena (toka starenja) zakašnjenja u otplati i kvalifikovanje realnim stepenom izloženosti banke kreditnom riziku prema dužnicima (korisnicima) koji kasne u ispunjavanju svojih obaveza.
- (5) Pored ranog identifikovanja pogoršanja kvaliteta kredita uprava banke je dužna da sa posebnom pažnjom upravlja pogoršanim odnosno povećanim rizicima, da predlaže i razvija strategiju za njihovo što uspješnije rješavanje i da organizira poseban stručni tim ili specijalizovanu službu za ponovno ugovaranje odnosno restrukturiranje kredita, za reorganizaciju ili likvidaciju loših korisnika, čiji je cilj da se potencijalni kreditni gubici, odnosno gubici banke svedu na najmanju moguću mjeru.

Član 10.

- (1) Kontrolne procedure banke moraju obuhvatiti najmanje procese za:
 1. praćenje karakteristika stavki aktive banke;
 2. klasifikaciju aktive banke; i
 3. pregled kredita i internu kreditnu kontrolu (kao poseban segment sistema interne kontrole banke) te internu reviziju (kao posebna vrsta kontrola koje osigurava banka) sa odgovarajućim minimumom obuhvatnosti i učestalosti.

- (2) Banka je dužna da uspostavi sistem (proces) koji omogućava grupisanje i praćenje stavki aktive odnosno kreditnog portfelja prema pojedinim korisnicima ili grupama povezanih lica, prema vrsti kreditnih usluga, prema privrednoj grani i geografskom području korisnika, i to na takav način da koncentraciju rizika može uredno ispitivati, mjeriti i kontrolirati kao i da kreditni rizik prema grupama povezanih lica može pravovremeno uočiti, pratiti i ograničavati.

Član 11.

Banka je dužna da uspostavi sveobuhvatne procedure za uspješno praćenje i kontrolu karakteristika stavki svoje aktive, odnosno kreditnog portfelja i načine izvještavanja o njima, najmanje u skladu sa odredbama ove odluke i da posebno definira kriterije za identifikaciju, postupanje i izvještavanje o problematičnim stavkama uključivo češće kontrole popraćene brzim i efikasnim korektivnim mjerama, kao što su: nepovoljnija/ stroža klasifikacija, formiranje propisanih (adekvatnih) rezervi i otpis, gdje je to potrebno, aktiviranje raspoloživih instrumenata, restrukturiranje stavki i dokumentacije, raspoloživih zakonskih akcija, itd.

Član 12.

Banka je dužna da uspostavi vlastiti sistem za klasifikaciju stavki aktive koji precizno i jasno definira kriterije preuzimanja novog i procjene već postojećeg kreditnog rizika. Minimum tih kriterija predstavljaju kriteriji utvrđeni ovom odlukom.

Član 13.

- (1) Banka je dužna da obavlja redovan pregled, pažljivu procjenu, te klasifikaciju svakog pojedinačnog kredita.
- (2) Izuzetak od odredbe stava 1. ovog člana čine potraživanja koja predstavljaju "portfelj malih kredita," tj. kredita ispod 10.000 KM datih pojedincima, odnosno stanovništvu, sa istim ili sličnim karakteristikama (hipotekarni krediti, potrošački krediti, potraživanja po kreditnim karticama, lični krediti na otplatu i sl.) pod uslovom da je banka, uz prethodno odobrenje FBA u pisanoj formi, utvrdila posebne (izuzetne) interne procedure koje daju generalnu ocjenu svih takvih kredita kao kategorija A - Dobra aktiva isključujući one za koje postoje konkretne indikacije, dokumenti ili informacije da su postali ili će postati problematični.
- (3) Za problematične stavke u "portfelju malih kredita" uprava banke je dužna da osigura ažuran i efikasan sistem internog izvještavanja koji mora biti detaljno opisan i obrađen u posebnim internim procedurama i koji omogućava praćenje: dužine vremena kašnjenja u otplati u skladu sa ovom odlukom i svakog pojedinačnog odobrenog reprogramiranja ili refinansiranja od strane banke, odnosno svakog mogućeg načina konačne likvidacije (reguliranja) kredita.
- (4) Za klasifikaciju kredita datih dioničarima koji imaju značajan vlasnički interes u banci uprava banke je dužna da osigura primjenu i objektivnih i subjektivnih kriterija iz ove odluke, te preciznu kvantifikaciju i dokumentovanje argumenata koji pružaju podršku subjektivnim ocjenama.
- (5) Program banke mora obuhvatiti procedure za obavljanje redovnih formalnih pregleda i klasifikacije aktive, ali kada je to potrebno, i za ponovnu, odnosno promjenu ranije izvršene klasifikacije pojedinih stavki aktive bez obzira na rokove redovne klasifikacije. Priroda, složenost i stepen analiza ponovne redovne periodične ili vanredne procjene i klasifikacije aktive treba da se mijenjaju zavisno od vrste stavki aktive i iskustva sa pojedinim kreditima, odnosno korisnicima.
- (6) Klasifikaciju stavki aktive banka mora provoditi ažurno i tačno. Uz pregled (listu) o klasifikaciji aktive banka je dužna da sačini i vodi posebnu listu pojedinačne nekvalitetne

aktive iz člana 14. stav 1. tačka 5. ove odluke (u daljem tekstu: nekvalitetna aktiva). Posebnu listu nekvalitetne aktive banka je dužna da kontinuirano dopunjava i ažurira i istovremeno usklađuje pregled klasifikacije aktive, odnosno u svakom trenutku kada takve stavke aktive identifikuje.

- (7) Kao minimum, banka je dužna da obavlja kontrolu, sastavlja pregled klasifikacije aktive i posebnu listu nekvalitetne aktive najmanje na zadnji dan svakog kalendarskog kvartala.

Član 14.

U svrhu jedinstvenog postupanja prema ovoj odluci banka je dužna da primjenjuje slijedeće kategorije po definicijama koje slijede:

- 1. Kapitalizacija kamate** predstavlja proces pripisivanja obračunate nenaplaćene kamate nenaplaćenju glavnici kredita, proces refinansiranja, reprogramiranja ili proces konverzije obračunate nenaplaćene kamate u novi bankarski kredit, na dan dospijeća kamate ili na dan dospijeća kredita.

Banka ne može vršiti kapitalizaciju kamate po kreditima (potraživanjima) samo kad:

- a) prethodno utvrdi da je korisnik sposoban da otplati dug u normalnom procesu poslovanja iz svojih vlastitih interno stvorenih operativnih novčanih tokova;
- b) je kapitalizacija kamate predviđena inicijalnim ugovorom o kreditu i zasnovana na korisnikovom unaprijed planiranom mogućem privremenom neskladu operativnih novčanih tokova;
- c) je potraživanje banke osigurano prvoklasnim ili kvalitetnim kolateralom u smislu ove odluke;
- d) je naplata kredita, uključujući i kapitaliziranu kamatu, zasnovana na budućem, čvrsto predviđenom poslovnom događaju korisnika; i
- e) korisnik dokaže da može osigurati potrebna sredstva iz drugih izvora pod sličnim uslovima;
- f) je realna sumnja u konačnu naplatu cijele glavnice i kamate realno mala, što je dodatno potvrđeno i ocjenom interne kontrole i interne revizije banke u pisanoj formi.

Kapitalizirana kamata u slučaju restrukturiranja i produženja kredita ne može se oprihodovati dok se ne izvrši njena stvarna naplata iz vlastitih sredstava dužnika-klijenta.

- 2. Proces naplate** predstavlja naplatu potraživanja:

- a) na redovan način i pravovremeno;
- b) kada je to moguće, putem ponovljenog (drugog) pokušaja od kojeg se očekuje sigurna i uspješna naplata potraživanja i njegovo vraćanje u ažurno stanje i to putem naplate dospjele glavnice i dospjele kamate (za što banka mora raspolagati dokumentima i sigurnim dokazima), ali bez poduzimanja zakonskih aktivnosti;
- c) putem zakonskih aktivnosti koje obuhvaćaju i primjenu sudskog postupka prema dužniku (korisniku) uključivo i tužbu za pokretanje stečajnog postupka dužnika.

- 3. Postupanje sa obračunatom kamatom na nekvalitetnu aktivu.** Ako prilikom klasifikacije stavka aktive prelazi u nekvalitetnu aktivu, za obračunatu, a nenaplaćenu kamatu, banka provodi ispravku vrijednosti nenaplaćenog potraživanja u skladu sa MRS/MSFI.

Takvo potraživanje po kamati ostaje iskazano kao bilansna pozicija sve dok se ne naplati ili dok se ne provedu pravne radnje u vezi s prestankom obaveze dužnika, u skladu sa

zakonskim i podzakonskim propisima, te u skladu sa njima donesenim internim politikama i procedurama banke.

4. **Kamatni prihod po nekvalitetnoj aktivi.** Kamatni prihod koji se obračunava na nekvalitetnu aktivu priznaje se u skladu sa MRS/MSFI.
5. **Nekvalitetna aktiva** predstavlja aktivu koja, u pravilu, ne donosi prihod. Banka je dužna da nekvalitetnom aktivom tretira stavke aktive kada:
 - a) su glavnica i/ili kamata dospjele i nisu naplaćene duže od 90 dana od dana njihovog inicijalno ugovorenog dospijea, odnosno kada su u skladu sa odredbama čl. 15. i 16. ove odluke klasifikovane u kategorije C, D i E; ili
 - b) su obaveze korisnika po kamati, za koje je dužnik (korisnik) zakasnio sa plaćanjem duže od 90 dana od njihovog inicijalno ugovorenog dospijea, kapitalizirane.
6. **Dospjelu aktivu** predstavlja aktiva kada:
 - a) su glavnica i/ili kamata dospjele, a nisu naplaćene na dan dospijea ili duže; ili
 - b) su dospjele obaveze po kamati kapitalizirane u smislu stava 1. tačka 1. ovog člana.
7. **Ponovo ugovoreni kredit** predstavlja kredit koji je refinansiran, reprogramiran ili na neki drugi način konvertovan tj. kredit kod kojeg su, zbog korisnikovih promijenjenih uslova i otplatnih sposobnosti, odnosno zbog njegove nemogućnosti otplate prema inicijalno ugovorenom planu ili zbog izmijenjene (na niže) tekuće tržišne stope, ranije ugovoreni rokovi (rok ili otplatni plan) i/ili drugi uslovi naknadno promijenjeni da bi banka dužniku (korisniku) omogućila lakše (a za sebe sigurnije) servisiranje duga. U ovakvom slučaju banka je dužna osigurati da korisnik prije ponovnog ugovaranja (reugovaranja) plati svu dospjelu obračunatu kamatu i sve dospjele naknade isključivo iz svojih vlastitih sredstava, jer u suprotnom FBA je dužna da ponovo ugovoreni kredit smatra problematičnim restrukturiranjem duga i da postupi u skladu sa odredbama čl. 17. i 23. ove odluke.
8. **Rezerve za kreditne gubitke** (u daljem tekstu: RKG) predstavljaju rezerve koje je banka prilikom procjene kvaliteta aktive, odnosno klasifikacije stavki aktive, dužna formirati najmanje u skladu s kriterijima iz ove odluke, uvažavajući već formirane ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezervi za gubitke po vanbilansnim stavkama

U skladu sa ovom odlukom, RKG formirane za stavke aktive klasifikovane kao kategorija A - Dobra aktiva čine "Opće rezerve za kreditne gubitke" (u daljem tekstu: ORKG), a RKG formirane za stavke aktive klasifikovane kao: kategorija B - Aktiva sa posebnom napomenom, kategorija C - Podstandardna aktiva, kategorija D - Sumnjiva aktiva i kategorija E - Gubitak, čine "Posebne rezerve za kreditne gubitke" (u daljem tekstu: PRKG).

9. **Prvoklasno osigurana aktiva** predstavlja stavku aktive za čiju naplatu banka raspolaže osiguranjem u obliku kvalitetnog utrživog (koji imaju poznato-aktivno tržište i stabilne cijene) zaloga čija vrijednost, utvrđena pouzdanim i stabilnim cijenama, prelazi iznos potraživanja banke i koji je dovoljan da potpuno zaštiti banku od mogućeg gubitka glavnice, kamate, naknade i troškova naplate, odnosno kod kojeg je, u mogućem prinudnom programu likvidacije potraživanja banke, odnosno likvidacije korisnika, osigurano njeno nesumnjivo zakonsko i fizičko raspolaganje (u daljem tekstu: prvoklasni kolateral).

Prvoklasnim kolateralom, u smislu ove odluke, smatraju se:

- a) novčani depoziti založeni kao kolateral, pri čemu je osigurano da:
- novčani depozit deponovan kod te banke, kod druge banke u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija BiH), Republike Srpske ili u zemlji zone A;
 - je zaključen ugovor o zalogu depozita kojim je predviđeno da je banka jedino privilegovano lice koje ima osiguran interes po odnosnom zalogu, da je zalog neopoziv, da je jedini preduslov za primjenu prava banke na zalog da korisnik propusti da ispuni svoju obavezu prema banci i da je zalog dat na način koji ne pruža mogućnost da se po njemu uspostave dodatni interesi;
 - zalog može biti iskorišten na način da ni zalagodavac (dužnik-korisnik) niti bilo koje drugo lice ne mogu osporiti zakonsko pravo banke koje proizlazi iz ugovora o zalogu.
- b) vrijednosni papiri izdati od strane Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: BiH), Federacije BiH, Republike Srpske, centralnih vlada zemalja zone A ili institucija koje one finansiraju (budžetiraju), međunarodnih razvojnih banaka, Centralne banke Bosne i Hercegovine i centralnih banaka država zone A, prvoklasnih banaka i kompanija zemalja zone A i Federacije BiH i Republike Srpske, za koje banka raspolaže sa dokumentovanim dokazima da je izvršila sve potrebne finansijske odnosno druge analize i utvrdila da je izdavalac vrijednosnog papira finansijski zdrav, dobro kapitaliziran (gdje je to primjenljivo) i sposoban da izvrši obaveze po vrijednosnom papiru, pri čemu je osigurano da:
- su deponovani kod te banke;
 - nema sumnje da je dužnik-korisnik njihov zakoniti vlasnik;
 - je zaključen ugovor o zalogu odnosno vrijednosnog papira iz kojeg se vidi da je banka jedino privilegovano lice koje ima osiguran interes po tom zalogu, da je zalog neopoziv, da je jedini preduslov za primjenu prava banke po zalogu da korisnik propusti da ispuni svoju obavezu prema banci i da je zalog dat na način koji ne pruža mogućnost da se po njemu uspostave dodatni interesi;
 - zalog može biti iskorišten na način da ni zalagodavac (korisnik) niti bilo koje drugo lice ne mogu osporiti zakonsko pravo banke koje proizlazi iz ugovora o zalogu;
 - je vrijednost zaloga za najmanje 20% veća od iznosa zalogom osiguranog potraživanja banke.
- c) neopozive garancije izdate od strane BiH, Federacije BiH, Republike Srpske, centralnih vlada zemalja zone A ili institucija koje one finansiraju (budžetiraju), međunarodnih razvojnih banaka, Centralne banke Bosne i Hercegovine i centralnih banaka država zone A, prvoklasnih banaka i kompanija zemalja zone A, Federacije BiH i Republike Srpske za koje banka raspolaže sa dokumentovanim dokazima da je izvršila sve potrebne finansijske, odnosno druge analize i utvrdila da je izdavalac garancije finansijski zdrav, dobro kapitaliziran (gdje je to primjenljivo) i sposoban da na poziv izvrši plaćanje po garanciji, pod uslovom da je garancija uredno ovjerena od strane izdavaoca, neuslovljena i plativa u slučaju kada korisnik ne izvrši svoju obavezu, odnosno plaćanje.
- d) plemeniti metali pod uslovom da:
- je zalog deponovan kod te banke;
 - je zaključen ugovor o zalogu iz kojeg se vidi da je banka jedino privilegovano lice koje ima osiguran interes po tom zalogu, da je zalog neopoziv, da je jedini preduslov za primjenu prava banke po zalogu da korisnik propusti da ispuni svoju obavezu prema banci i da je zalog dat na način koji ne pruža mogućnost da se po njemu uspostave dodatni interesi;

- nema sumnje da je dužnik-korisnik njihov zakoniti vlasnik;
- zalog može biti iskorišten na takav način da ni zalagodavac (dužnik-korisnik) niti bilo koje drugo lice ne mogu osporiti zakonsko pravo banke koje proizlazi iz ugovora o zalogu;
- je zalog u obliku koji može da zadovolji uslov kvaliteta, stabilnosti cijena i lake utrživosti;
- je vrijednost zaloga procijenjenog od strane sudskog vještaka za najmanje 20% veća od iznosa zalogom osiguranog potraživanja banke.

10. Kvalitetnim kolateralom u smislu ove odluke smatraju se sve druge vrste kvalitetnih i utrživih (koji imaju poznato aktivno tržište i stabilne cijene) zaloga, osim vrsta navedenih u tački 9. stav 2. podtačke a), b), c) i d) ovog člana, i koji ispunjavaju sljedeće uslove:

- a) da je zalog deponovan kod te banke;
- b) je zaključen ugovor o zalogu kojim je predviđeno da je banka jedini privilegovani povjerilac koji ima osiguran interes po odnosnom zalogu, da je zalog neopoziv, da je jedini preduslov za primjenu prava banke na zalog da korisnik propusti da ispuni svoju obavezu prema banci i da je zalog dat na način koji ne pruža mogućnost da se po njemu uspostave dodatni interesi;
- c) da zalog može biti iskorišten na takav način da ni zalagodavac (korisnik) niti bilo koje drugo lice ne mogu osporiti zakonsko pravo banke koje proizlazi iz ugovora o zalogu.
- d) je vrijednost zaloga za najmanje 50% veća od iznosa potraživanja banke.

Član 15.

(1) Banka je dužna da stavke aktive, izložene kreditnom riziku i navedene u članu 2. ove odluke, periodično odnosno najmanje kalendarski kvartalno klasifikuje u sljedeće kategorije:

1. Kategorija A - Dobra aktiva
2. Kategorija B - Aktiva sa posebnom napomenom
3. Kategorija C - Podstandardna aktiva
4. Kategorija D - Sumnjiva aktiva
5. Kategorija E - Gubitak

(2) Nadzorni odbor je dužan da osigura i kontinuirano nadzire da banka, odnosno uprava banke provodi kontinuiran postupak praćenja i periodičnog pregleda visine kreditnog rizika koji je banka preuzela, da vrši klasifikaciju stavki aktive i ažurno provodi formiranje i održavanje procijenjenih ORKG i PRKG, a najmanje u skladu sa odredbama ove odluke.

Član 16.

(1) Banka je dužna da klasifikaciju aktive obavlja po pravilima i kriterijima navedenim u ovom članu, bez obzira da li su stavke dospjele ili nedospjele, pri čemu predmet razmatranja moraju biti:

1. objektivni kriteriji tj. poštovanje rokova u izvršavanju obaveza i starost već dospjelih obaveza korisnika banke; i
2. subjektivni kriteriji tj. kriteriji vezani za finansijsko i ekonomsko stanje kao i uočene poslovne i moralne osobine korisnika.

(2) Banka je dužna da klasifikaciju aktive obavlja uzimanjem u razmatranje svih faktora vezanih za korisnikove osobine i njegovu sposobnost plaćanja. Ranije stečeno iskustvo banke po pitanju rokova izvršavanja obaveza od strane korisnika je samo jedan od pokazatelja za njegovu tekuću i buduću sposobnost plaćanja, pa je banka dužna da,

prilikom klasifikacije aktive, u razmatranje i ocjenu uzme kriterije navedene u članu 8. ove odluke, odnosno slijedećih kriterija:

1. **Kategorija A - Dobra aktiva:** U ovu kategoriju banka može klasifikovati stavke aktive koje nisu predmet kritike i to:
 - a) stavke aktive, odnosno kredite koji su potpuno osigurani Prvoklasnim kolateralom iz člana 14. tačka 9. ove odluke i to bez obzira na ostale neotplaćene dugove, dijelove dugova ili druge nepovoljne kreditne faktore korisnika;
 - b) stavke aktive kod kojih nema otkrivenih problema i prepreka koji bi ometali, odnosno spriječili naplatu glavnice i kamate na dan dospijeća i kod kojih se ne očekuje da će banka umjesto korisnika isplatiti bilo kakve eventualne obaveze, odnosno ako:
 - u vrijeme njihove klasifikacije postoje čvrsti dokumentovani argumenti za pretpostavku da će biti naplaćene u skladu sa njihovim ugovorenim uslovima i da banka ne treba da očekuje gubitke;
 - su adekvatno strukturirane prema potrebama i sposobnostima korisnika za otplatu;
 - se ranije odvijale kako je to inicijalno planirano, odnosno ugovoreno i ako se u tekućem periodu odvijaju na isti način;
 - su i one i za njih uzeti kolaterali dobro dokumentovani, registrovani i usklađeni sa zakonom i ovom odlukom;
 - dužnik, ni zvanično ni nezvanično, nije obustavio potpuno uredno izvršavanje obaveza prema banci ili drugim licima; i
 - ako je korisnikova sposobnost otplate dugova podržana njegovim dobrim i stabilnim finansijskim stanjem i izgledima za vitalnost, odnosno održivost njegove aktivnosti.

2. **Kategorija B - Aktiva sa posebnom napomenom:** U ovu kategoriju banka je dužna klasifikovati stavke aktive čija je naplata osigurana kvalitetnim kolateralom iz člana 14. tačka 10. ove odluke, a istovremeno imaju potencijalne slabosti koje, ako se ne prate, ne provjeravaju i pravovremeno ne koriguju, mogu pogoršati i oslabiti kreditnu sposobnost i solventnost banke u budućnosti i uključuju:
 - i. stavke koje nisu dovoljno obrađene, praćene, kontrolirane i korigovane od strane kreditnih službenika banke, tj. koje nemaju kompletne i kvalitetne kreditne dosjee sa svim potrebnim dokazima o opravdanosti i kvalitetu datog kredita; i
 - ii. stavke koje nisu adekvatno i stručno strukturirane po rokovima, dokumentaciji ili drugim uslovima.

Aktiva koja se uključuje u ovu kategoriju može u datom trenutku izgledati solidna, ali se mogu uočiti nepovoljni trendovi ili znakovi vezani za korisnikove obaveze ili za ekonomske i tržišne uslove u okruženju koji u budućnosti mogu nepovoljno uticati i na korisnika. Pri tome njegovi, dokazima podržani, operativni novčani tokovi još uvijek mogu izgledati zadovoljavajući (dovoljni) za servisiranje njegovih obaveza, ali postoji opasnost da se njihov nivo i kvalitet pogoršaju tako da postanu nedovoljni za vlastito pokriće korisnikovih potreba za samo-finansiranje i reinvestiranje.

U ovu kategoriju banka je dužna da uključi sve stavke za koje dužnik-korisnik kasni sa plaćanjima ili ih odlaže prema banci ili nezavisno od banke prema drugim licima, zvanično ili nezvanično, ali ne duže od 90 dana od dana inicijalno ugovorenog roka, odnosno ugovorenih rokova.

3. **Kategorija C - Podstandardna aktiva:** U ovu kategoriju banka je dužna klasifikovati stavke aktive koje nisu podržane uspješnim tekućim poslovanjem, odnosno solidnom sposobnošću plaćanja od strane korisnika i obuhvaćaju slijedeće:
- i. potraživanja od dužnika-korisnika, čiji tekući novčani tokovi nisu dovoljni za pokrivanje dospjelih dugova (obaveza);
 - ii. potraživanja od dužnika kod kojih je ciklus pretvaranja aktive (imovine) u gotovinu duži od rokova za otplatu duga; i
- c) potraživanja od korisnika koji su nesolventni, odnosno potkapitalizirani.

Ova kategorija obuhvata potraživanja od korisnika koji su u situaciji da njihovi primarni izvori otplate nisu adekvatni za uredno servisiranje duga i da postoji opasnost, ili se to već dogodilo, odnosno već događa, da banka mora posegnuti za realizacijom korisnikovih sekundarnih izvora za naplatu svojih dospjelih potraživanja. Pod sekundarnim izvorima, u smislu ove odluke, smatraju se:

- a) realizacija kolaterala za naplatu potraživanja banke;
- b) refinansiranje, reprogramiranje i konverzija kredita na bilo koji drugi način; i
- c) pribavljanje svježeg dopunskog kapitala od strane korisnika.

Ovu kategoriju aktive čine i stavke za koje banka nema potpune tekuće finansijske izvještaje i informacije o korisniku, adekvatnu i kompletnu dokumentaciju o kreditu, dužniku-korisniku i uzetom kolateralu kao i stavke za koje raspolaže lošim tj. nezadovoljavajućim finansijskim informacijama o dužniku-korisniku.

Istovremeno, banka je dužna da u ovu kategoriju uključi sve stavke za koje korisnik kasni sa plaćanjima ili ih odlaže prema banci ili nezavisno od banke prema drugim licima, zvanično ili nezvanično, duže od 90, a kraće od 180 dana od dana inicijalno ugovorenog roka odnosno ugovorenih rokova.

4. **Kategorija D - Sumnjiva aktiva:** U ovu kategoriju banka je dužna klasifikovati stavke aktive koje imaju sve slabosti koje sadrži aktiva klasifikovana kao kategorija C- Podstandardna aktiva, s tim da za osiguranje naplate banka ne raspolaže kolateralom. Ove slabosti čine punu naplatu potraživanja veoma problematičnom, velikim pitanjem i visokom mogućnosti gubitka za banku, ali zbog određenih posebnih faktora koji bi ipak mogli dovesti do podizanja kvaliteta ovakve aktive njena klasifikacija u kategoriju E- Gubitak može da se odloži sve dok se objektivnije ne utvrdi njen definitivni status.

Istovremeno, banka je dužna da u ovu kategoriju uključi sve stavke za koje korisnik kasni sa plaćanjima ili ih odlaže prema banci ili nezavisno od banke prema drugim licima, zvanično ili nezvanično, duže od 180, a kraće od 270 dana od dana inicijalno ugovorenog roka, odnosno ugovorenih rokova, osim u slučaju da je banka već pokrenula zakonsku aktivnost za realizaciju kolaterala i da već raspolaže sigurnim argumentima odnosno dokumentovanim dokazima da osnovano očekuje urednu, pravovremenu i potpunu realizaciju kolaterala (u daljem tekstu: dokazana realizacija kolaterala u toku).

5. **Kategorija E gubitak** - U ovu kategoriju banka je dužna klasifikovati stavke aktive koje se smatraju nenaplativim. Klasificiranje u ovu kategoriju ne znači da se ovoj aktivi ne može eventualno naknadno poboljšati kvalitet ili da ne može biti eventualno spašena makar djelimično. Ovakve stavke u osnovi predstavljaju vrlo vjerovatno bezvrijednu (nenaplativu) aktivu, čak ako je njen djelimičan oporavak u budućnosti i moguć. Stavke aktive klasifikovane u ovu kategoriju za koje je provedena ispravka vrijednosti u

cjelokupnom iznosu, banka iskazuje u bilansu stanja sve dok se ne provedu pravne radnje u vezi s prestankom obaveze dužnika, a u skladu sa zakonskim propisima koji uređuju obligacione odnose i internim politikama i procedurama banke.

Istovremeno, banka je dužna da u ovu kategoriju uključi sve stavke za koje korisnik kasni s plaćanjima ili ih odlaže prema banci ili neovisno od banke prema drugim licima, zvanično ili nezvanično, duže od 270 dana od dana inicijalno ugovorenog roka, odnosno ugovorenih rokova, osim u slučaju da banka raspolože dokazanom realizacijom kolaterala u toku.

Član 17.

- (1) Kada se izlaganje banke jednom konkretnom kreditnom riziku ne može decidno odrediti, odnosno kada je moguća njegova različita klasifikacija, banka je dužna da izvrši izbor strože kategorije, osim u slučaju kada raspolože uredno dokumentovanim i čvrstim dokazom za suprotno.
- (2) Ponovo ugovoreni kredit po kojem je korisnik, a prije ponovnog ugovaranja, banci uredno platio obračunatu dospjelu kamatu iz svojih vlastitih sredstava, banka je dužna da klasifikuje u kategoriju C-Podstandardna aktiva, osim ako je osigurala uslove i sigurne dokaze za njegovu moguću klasifikaciju u kategoriju B-Aktiva sa posebnom napomenom.

Član 18.

Ni jedan od kriterija iz ove odluke ne može da spriječi kontrolore (supervizore) FBA da izvrše i banci nalože klasifikaciju stavki aktive banke u strožu kategoriju, ako to smatraju opravdanim. U slučaju kada su kontrolori FBA saglasni da je banka izvršila klasifikaciju određene stavke aktive u odgovarajuću kategoriju, ali da nije pravilno odnosno korektno odredila procent potencijalnog kreditnog gubitka u okviru te iste kategorije, primjenjuje se procent koji se dobije sabiranjem procenta kojeg je odredila banka i 50% iznosa razlike između procenta kojeg je odredila banka i procenta kojeg su odredili kontrolori FBA. Kada kontrolori FBA uoče da banka, prilikom klasifikacije aktive, u svojim ocjenama pretežno neosnovano primjenjuje najniži ili približno najniži mogući nivo procenta potencijalnih kreditnih gubitaka, u svim slučajevima neslaganja sa takvom ocjenom, su dužni da odrede procent isključivo na osnovu vlastite procjene.

Član 19.

- (1) Kada je banka izložena kreditnom riziku (rizicima) prema grupi povezanih lica, definiranoj članom 6. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje koncentracijom rizika banaka, dužna je da svoja potraživanja od svih članova te grupe klasifikuje u jednu (istu) kategoriju, tj. u kategoriju u koju je klasifikovala potraživanje od najlošije klasifikovanog korisnika. Od ovog pravila banka može odstupiti samo izuzetno kada kreditni dosje nekog od tih korisnika sadrži dokumentaciju i izvještaj odgovornog kreditnog službenika banke koji podržava odvojenu klasifikaciju i potvrđuje svoje razloge jednim od prvoklasnih kolaterala i pripremljenom analizom koja jasno ide u prilog takvom zaključku. U ovakvom slučaju izuzetak mora biti unesen u izvještaj koji se redovno mjesečno podnosi nadzornom odboru na uvid.
- (2) Period kašnjenja u naplati potraživanja banke, a koji je utvrđen članom 16. ove odluke, se ne može smatrati prekinutim samim ponovnim ugovaranjem, ako korisnici prije ponovnog ugovaranja nisu u potpunosti platili dospjelu obračunatu kamatu i dospjele naknade isključivo iz svojih vlastitih sredstava, niti kada nisu ispunjeni uslovi utvrđeni odredbama člana 14. tačka 1. ove odluke niti uslovi izuzetka iz ovog stava. U slučajevima iz ovog

stava isti moraju biti uneseni u izvještaje koji se redovno mjesečno podnose nadzornom odboru.

- (3) Nadzorni odbor je dužan da osigura da uprava banke uspostavi i provodi internu kontrolu i omogući da interni revizor banke nadzire provođenje politika koje osiguravaju primjenu odredaba ovog člana.

Član 20.

Nadzorni odbor je dužan donijeti posebnu sveobuhvatnu odluku o definiranju, procjeni i tretmanu kolaterala za osiguranje naplate potraživanja banke koja, kao minimum, mora da sadrži slijedeće elemente:

1. identifikaciju za banku prihvatljivih i neprihvatljivih vrsta kolaterala;
2. definiranje lica koja mogu obavljati procjenu za račun banke, a zavisno od vrste, relativne važnosti i složenosti kolaterala;
3. za banku prihvatljivu, odnosno validnu proceduru i metodologiju procjene;
4. uslove za pribavljanje, odnosno osiguranje ponovne procjene kolaterala, kada je to potrebno;
5. definiranje razumnih, odnosno prihvatljivih kriterija za usklađivanje i tretman različitih oblika vrijednosti npr. knjigovodstvene, tržišne, itd; i
6. definiranje opreznih ograničenja za procjenu realne, odnosno tržišne vrijednosti kolaterala, tako da se osigura maksimalno realna procjena za banku ostvarljive vrijednosti, u datom trenutku i u datoj situaciji.

Član 21.

Banka je dužna da i sve stavke vanbilansa, koje su izložene kreditnom riziku, odnosno potencijalnim obavezama banke u smislu ove odluke, klasifikuje prema kriterijima definiranim odredbama člana 16. ove odluke.

Član 22.

- (1) Nadzorni odbor je dužan osigurati da uprava banke formira potrebne rezerve, zavisno od ocjene kvaliteta stavki aktive i stavki vanbilansa odnosno njihove klasifikacije u skladu sa odredbama ove odluke.
- (2) Istovremeno, pri identifikaciji, odnosno utvrđivanju mogućeg nivoa kreditnih gubitaka (u daljem tekstu: KG), tj. općeg kreditnog rizika (u daljem tekstu: OKR) i potencijalnih kreditnih gubitaka (u daljem tekstu: PKG) po stavkama aktive banke u smislu odredaba ovog člana. Uprava banke dužna je da uloži maksimalne napore da na vrijeme osigura procjenu, kvantifikaciju i klasifikaciju njihove naplativosti ili mogućnosti dobivanja zahtjeva za isplatu po preuzetim potencijalnim obavezama banke (obaveze po određenim stavkama vanbilansa banke) u skladu sa odredbama ove odluke.
- (3) Banka je dužna da procjenu i formiranje rezervi za stavke aktive i stavke vanbilansa obavlja pojedinačno po svakom korisniku, odnosno grupi povezanih lica, a najmanje u skladu sa ovom odlukom.
- (4) Rezerve koje je banka dužna formirati za pokriće OKR predstavljaju ORKG.
- (5) Rezerve koje je banka dužna formirati za pokriće PKG predstavljaju PRKG.
- (6) Banka je dužna da u svojim internim evidencijama KG i obje vrste rezervi iz ovog člana (ORKG i PRKG) identifikuje i vodi pojedinačno po: svakom pojedinom korisniku, svakoj njihovoj pojedinačnoj stavci aktive i svakoj grupi povezanih lica.
- (7) Banka je dužna da ORKG i PRKG pravovremeno i uredno u smislu odredaba ove odluke formira i kontinuirano održava po kategorijama klasifikovane aktive, a najmanje u procentima kako slijedi:

Kategorija A Dobra aktiva: 2% ORKG za ORG

Kategorija B	Aktiva sa posebno napomenom: 5 -15% PRKG za PKG
Kategorija C	Podstandardna aktiva: 16 - 40% PRKG za PKG
Kategorija D	Sumnjiva aktiva: 41- 60% PRKG za PKG
Kategorija E	Gubitak: 100% PRKG za PKG

- (8) Obaveza banke da formira i održava ORKG za OKR u postotku 2% za aktivu klasifikovanu u Kategoriju A - Dobra aktiva ne odnosi se na plasmane ili dio plasmana i potencijalnih obaveza banke, koji su osigurani kolateralom u obliku novčanog depozita kod te iste banke, uz uslov da je ugovorom regulirano da je sve do naplate potraživanja banke ili prestanka potencijalne obaveze banke novčani depozit kao kolateral vezan za konkretan kreditni ili garancijski posao.

Član 23.

- (1) Banka je dužna da redovno obračunava RKG za procijenjene gubitke koji mogu nastati po osnovu stavki aktive iz člana 2. ove oduke. Osnovicu za obračun RKG predstavlja bruto knjigovodstvena vrijednost potraživanja.
- (2) Ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezerviranja za gubitke po vanbilansnim stavkama, obračunate primjenom interne metodologije za mjerenje umanjenja vrijednosti kredita i ostale finansijske imovine koja se drži do dospijeca, knjiže se na teret troškova.
- (3) Ako je iznos RKG obračunat u skladu sa ovom odlukom veći od zbira iznosa ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezerviranja za gubitke po vanbilansnim stavkama i već formiranih RKG, ovu utvrđenu razliku banka je obavezna da tretira kao nedostajuće RKG u skladu sa ovom odlukom i/ili zahtjevu FBA (u daljem tekstu: regulatorni zahtjev). Navedeni iznos nedostajućih RKG po regulatornom zahtjevu predstavlja odbitnu stavku od kapitala banke, a u skladu sa članom 10. stav 1. tačka 5. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka.
- (4) Ako je iznos ispravki vrijednosti i rezerviranja za gubitke po vanbilansnim stavkama veći od obračunatog iznosa RKG, banka nema obavezu da formira rezerve za kreditne gubitke.
- (5) Nadležni organi banke dužni su prilikom usvajanja godišnjeg obračuna donijeti odluku o raspodjeli dobiti za pokriće nedostajućih rezervi po regulatornom zahtjevu, odnosno na teret dobiti, neraspoređene dobiti iz ranijih godina, zadržane dobiti i ostalih rezervi formiranih iz dobiti. U slučaju da navedene pozicije nisu dovoljne za pokriće nedostajućih RKG po regulatornom zahtjevu, nepokriveni iznos nedostajućih RKG iskazuje se kao odbitna stavka od kapitala banke, a u skladu sa članom 10. stav 1. tačka 5. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka.
- (6) Sve dok banka ne osigura pokriće nedostajućih RKG po regulatornom zahtjevu, ne može vršiti raspodjelu dobiti u druge svrhe, niti isplatu dividende (osim na prioritetne dionice), ni bilo koje druge isplate iz dobiti, kao ni nagrade ili bonuse članovima organa banke

Član 24.

- (1) U smislu ove odluke banka je restrukturirala svoje potraživanje od korisnika kada mu je dala jednu ili više olakšica ili ustupaka, ali samo u slučajevima potraživanja kod kojih dužnik banke ima ekonomske, odnosno finansijske teškoće i iz tih razloga banka ima (ili bi mogla imati) probleme u naplati (u daljem tekstu: Restrukturiranje problematičnih potraživanja, skraćeni naziv: RPP). Pod olakšicama i ustupcima pri RPP se smatraju:
 1. uzimanje druge aktive, odnosno imovine korisnika kao potpunu ili djelimičnu naplatu potraživanja banke;
 2. produžavanje rokova otplate za glavnice potraživanja i/ili kamatu;
 3. smanjenje kamatne stope na potraživanje;
 4. smanjenje iznosa duga, dospjele glavnice i/ili kamate; i
 5. drugi slični ustupci korisniku.

(2) Knjigovodstvena pravila: U slučajevima koji su navedeni u stavu 1. ovog člana, uprava banke je dužna da primijeni oprezna knjigovodstvena pravila i osigura adekvatne informacije o rezultatima RPP, odnosno da:

1. definira i utvrdi vrijednost po kojoj će banka knjigovodstveno evidentirati materijalnu i finansijsku aktivu stečenu u procesu RPP i obavezno utvrdi gubitak koji je povezan sa svakom takvom transakcijom, ako ga ima; i
2. osigura uredno knjigovodstveno evidentiranje svih elemenata transakcija koje su obavljene u procesu pretvaranja ranijeg oblika aktive u novi.

(3) Stečena materijalna aktiva: Za procjenu stečene materijalne aktive, primljene kao potpunu ili djelimičnu otplatu dugova od strane korisnika, banka je dužna da primijeni koncept fer vrijednosti tj. realne vrijednosti (u daljem tekstu: RV). Za materijalnu aktivu za koju postoji stabilno aktivno tržište RV predstavlja ekvivalent vrijednosti takve aktive po tržišnim cijenama. U nedostatku takvog tržišta RV se mora utvrditi putem nezavisne, formalizovane i profesionalne ocjene. Nadzorni odbor je dužan da osigura primjenu profesionalnih i strogih standarda za procjenu takve aktive, da ih precizno specificira u pisanim kreditnim procedurama banke i da osigura da ih eksperti procjenitelji, kada su angažirani, u potpunosti primjenjuju. Za stečenu materijalnu aktivu za koju ne može dokazati RV, odnosno nepobitnu i stabilnu vrijednost, banka, u svrhu knjigovodstvenog evidentiranja može koristiti samo tehničku vrijednost od 1 KM (skraćeni naziv: TV).

(4) Stečena finansijska aktiva: Stečenu finansijsku aktivu tj. aktivu koju banka može primiti u procesu naplate svojih potraživanja čine vlasnički i dužnički vrijednosni papiri, kreditna i druga slična potraživanja. Pri procjeni vrijednosti takve aktive banka je dužna da se pridržava slijedećih principa:

1. kada stiže dionice i udjele u kapitalu (u daljem tekstu: dionica) pri potpunom reguliranju inicijalnog dugovanja korisnika ili kao dio u procesu RPP, dužna je da takve dionice knjigovodstveno evidentira po najnižoj opreznjoj vrijednosti;
2. najniža oprezna vrijednost ne može biti niža od iznosa potraživanja (glavnica i kamata) banke (koje se u potpunosti naplaćuje primljenom dionicom), a ako je dionica primljena samo kao dio u procesu RPP najniža oprezna vrijednost ne može biti niža od iznosa potraživanja (glavnice i kamate) umanjeno za uknjiženu vrijednost novog, odnosno restrukturiranog kredita i eventualno uzete materijalne aktive;
3. najniža oprezna vrijednost može biti:
 - a) kotirana vrijednost za dionice koje se aktivno prodaju na organizovanom tržištu; ili
 - b) najviše do 75 % nominalne vrijednosti dionica koje ne ispunjavaju uslov iz podtačke a) ove tačke.
3. u slučaju u kojem banka prezentira materijalne dokaze da je neko treće lice, koje nije povezano ni sa korisnikom ni sa bankom, najmanje tri mjeseca ranije kupilo više od 25% udjela u kapitalu korisnika, FBA može u pisanoj formi odobriti knjigovodstveno evidentiranje najniže oprezne vrijednosti stečenih dionica po cijeni koju je to treće lice platilo gotovinom kao izuzetak od principa pod 1, 2. i 3. ovog stava.

(5) Promjena uslova potraživanja: Banka je dužna, u procesu RPP koji je zasnovan na procjeni sadašnje vrijednosti budućih novčanih tokova korisnika i kod kojeg je visina novog ili restrukturiranog potraživanja niža od vrijednosti inicijalnog zaduženja koje je podvrgnuto RPP, da formira PRKG i izvrši otpis identifikovanog PKG.

(6) Kombinacija materijalne i finansijske aktive: Generalno, u svim slučajevima kada banka stiže materijalnu ili finansijsku aktivu kao djelimičnu naplatu inicijalnog

potraživanja i zatim vrši daljnje restrukturiranje preostalog problematičnog potraživanja, knjigovodstvenu vrijednost inicijalnog problematičnog potraživanja dužna je da prethodno umanji za RV ili TV stečene materijalne i/ili finansijske aktive.

- (7) **Finansijska aktiva-potraživanje od trećeg lica:** Kada banka, kao potpunu ili djelimičnu naplatu svojih potraživanja, stiče potraživanje koje dužnik banke ima prema trećem licu, dužna je da primijeni principe i pravila iz ovog člana i istovremeno izvrši ocjenu kreditne sposobnosti tog trećeg lica isključivo na osnovu njegovih tekućih finansijskih i ekonomskih informacija, te na takav način spriječi precjenjivanje realne vrijednosti korisnikovih potraživanja.
- (8) **Ažurnost ponovnih procjena:** Odbor banke je dužan da osigura da više rukovodstvo banke uspostavi politike i procedure za najmanje kvartalnu procjenu, odnosno ponovnu procjenu i adekvatno knjigovodstveno reevidentiranje sve stečene materijalne i finansijske aktive. Ova obaveza se prvenstveno odnosi na stečenu materijalnu aktivu koju banka ne koristi u svom redovnom bankarskom poslovanju.
- (9) **Rezerve za restrukturirane stavke aktive:** Nova potraživanja koja su rezultat procesa RPP banka je dužna da podvrgne istoj vrsti pregleda i istom postupku klasifikacije koji važe za sve ostale redovne stavke aktive i da formira adekvatne nove PRKG, koje, bez posebnog prethodnog odobrenja FBA u pisanoj formi ili prethodne efektivne naplate potraživanja, ne može ni na koji način ukinuti.

Član 25.

- (1) Banka je dužna da, u skladu sa odredbama ove odluke, o izvršenoj klasifikaciji svoje aktive FBA dostavlja kvartalne (kalendarski) izvještaje kao i posebnu listu nekvalitetne aktive.
- (2) Kvartalne izvještaje iz stava 1. ovog člana banka je dužna da dostavlja FBA na obrascu kojeg posebnom odlukom propisuje FBA, u roku 30 kalendarskih dana nakon posljednjeg dana izvještajnog kvartala.
- (3) Izvještaj za zadnji kvartal prethodne godine, pripremljen na osnovu preliminarnih podataka, banka je dužna da FBA dostavi najkasnije jedan mjesec nakon posljednjeg dana izvještajnog kvartala.
- (4) Izvještaj iz stava 3. ovog člana, pripremljen na osnovu konačnih podataka, banka je dužna da FBA dostavi najkasnije 5. marta tekuće godine.
- (5) Izvještaji banke moraju biti potpisani od dva lica ovlaštena i odgovorna za predstavljanje banke.
- (6) Propisani izvještaj banke treba da bude usvojen od strane nadzornog odbora banke i dostavljen FBA u skladu sa Odlukom o formi izvještaja koji banke dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH.

Član 26.

Nadzorni odbor je odgovoran da osigura da uprava banke uspostavi i održava informacioni sistem koji je adekvatan za praćenje i upravljanje kreditnim rizikom i za klasifikaciju aktive banke, u skladu sa ovom odlukom, i da o tome redovno izvještava nadzorni odbor.

Član 27.

- (1) Banka je dužna uskladiti se s odredbama ove odluke najkasnije do 31. 12. 2011. godine.
- (2) U provedbi ove odluke banke primjenjuju Uputstvo o načinu formiranja, evidentiranja i izvještajnog iskazivanja rezervi za kreditne gubitke propisano od strane Agencije.

Član 28.

Prečišćeni tekst Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka sadrži: Odluku o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 3/03), Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 54/04), Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 68/05), Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 86/10), Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 06/11) Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 70/11) i Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: ____/11), u kojima je naznačen dan stupanja na snagu tih odluka.

Član 29.

Prečišćeni tekst ove Odluke objavljuje se u „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine“.

**Broj: U.O.–35-6/11
Sarajevo, 05.12.2011.godine**

**ZAMJENIK PREDSJEDNIKA
UPRAVNOG ODBORA**

mr. Ljerka Marić, dipl. ecc